

Di Dân Trên Nước Mỹ

Trương Ngọc Anh

.

Trải qua bao thời gian, những người bạn cũ rời xa, những người bạn mới xuất hiện, nhiều khuôn mặt đến, rồi đi, như nước chảy qua cầu. Vậy mà có một khuôn mặt đặc biệt, ở lại rất lâu trong góc trái tim tôi, một nhỏ bạn thật đặc biệt, đặc biệt, là vì nó là... người Nga.

Tôi đã từng có ác cảm với dân tộc Nga, từ những ngày trước năm 1975, là năm đổi đời, đổi hướng tương lai của đa số dân tỵ nạn cộng sản. Ác cảm là vì, giống dân từ một quốc gia xa lạ và rất xa trên bản đồ trái đất, đầu tiên tạo ra chế độ Cộng sản, lại đầu độc cả thế giới qua cái chủ nghĩa Cộng sản ác nhân thất đức. Niềm ác cảm đó còn gia tăng trọng lượng khi tôi, một nhân viên lâu năm trong nghề, lại bị chủ ra lệnh dạy nghề cho nó! Trời đất quỷ thần ơi!

Hãng càng ngày càng sa sút, mất từ từ những khách hàng lâu năm quen thuộc, vì chính sách “toàn cầu hóa”. Chẳng những mất khách hàng, mất số lượng bán hàng quan trọng, mà thậm chí nguy là nhân viên càng ngày càng bị thu gọn lại. Nhiều người phải ra đi để hãng bớt chi phí, tiếp tục thất bại buộc bụng kéo dài thoi thóp, cho tới chừng nào tình thế khá hơn. Vậy là bao nhiêu là tin đồn trong hãng, người này sẽ ra đi, người kia sẽ mất việc. Những nhân viên có số lượng kha khá trong hãng lo lắng, trong đó có tui. Nó là nhân viên mới. Nay ông chủ hãng biểu tui phải dạy nghề cho nó, chắc là để nay mai nó sẽ thế chân tui trong phòng kế toán, lương ít hơn, mà vẫn có thể làm việc giống như tui, “nhứt cử lưỡng tiện” cho chủ hãng.

Ngày đầu tiên bà sếp tui giới thiệu, ngó nó đã thấy phát nực rồi! Mặt nó trắng xác, đúng là giống dân bạch chủng. Mái tóc cắt cao kiểu demi- garçon, cái miệng không nhếch nổi một nụ cười khi được giới thiệu. Ngay lập tức ác cảm dâng lên, người đầu lạnh lùng, y chang mấy nhân vật người Nga trên phim ảnh loại gián điệp. Nó ngó tui lạnh lùng, tui ngó nó còn lạnh hơn nước đá cục.

Nó được cái bàn ngồi ngay bên cạnh tui trong phòng kế toán, bực thì thôi! Mấy ngày đầu tiên tui đi nó, bắt nó “file” hàng đóng giấy tờ, chỉ cần dạy chút (chỉ chút xíu lấy lệ) xếp hồ sơ khách hàng theo mẫu tự ABC. Nó cần mẫn làm mọi chuyện tui sai bảo, nhưng ngậm câm, mặt lạnh càng khó ưa!

Được đâu một tuần lễ hai đứa nhìn nhau mà chẳng thấy nhau đó, một hôm, tự nhiên nó nói tên tui giống tên của nó. Tui ngạc nhiên, nói, tên tui là Anh, còn tên nó là Anna, làm sao giống. Nó mím miệng cười, nói phát âm hơi giống, nhưng ở nước nó không có tên Anh hay Anne, nên nó thấy gọi tui là Anna nghe dễ thương hơn. Mèn, tên tui hồng phải cứ đổi thì đổi, hử?!

Có một buổi chiều tan sở, tui vừa ra cửa thì thấy nó chạy lại, nắm tay tui, đưa tới trước mặt một người đàn ông vóc dáng to lớn, mặc đồ lớn trang trọng đang đứng chờ, giới thiệu:

- Đây là ba tôi.

Rồi xây qua ba nó, nó nói liền:

- Ba ơi, đây là bạn con, cũng có tên giống con đó Ba.

Ông già đưa tay bắt tay tôi, cười thật hiền lành, và hơi ngạc nhiên, tui mới chợt nhớ ra là nó vừa nói tui là bạn nó, nở nụ cười đầu tiên với tui. Sao nó cười đẹp và mặt nó sáng rỡ vậy ta, đâu mất rồi nét lạnh lùng lần đầu tiên tui gặp nó.

Tui đang kể cho các bạn về một người bạn cũ, một nhỏ bạn thật bình thường, và có lẽ câu chuyện về nó cũng không có gì đặc sắc hết, ngoài việc nó là người Nga, một giống dân tôi ghét cay ghét đắng, vì nó là người Nga Cộng sản, một chế độ theo tôi rất là vô nhân bản.

Hồi còn học Trung Học, tôi biết rất sơ sài về thế giới Cộng sản, nhất là nước Nga. Dân tộc Nga, một dân tộc hiếu chiến, một chế độ tàn nhẫn không có tình người như trong cuốn sách “Bác sĩ Zhivago” mà tôi từng đọc say mê, được coi phim trên màn ảnh đại vĩ tuyến nữa. Từ sau ngày nó giới thiệu tui với ba nó, bằng lời nói thật chặt tình bạn là hai đứa có cùng một tên giống nhau, coi như hai đứa tui đã quen nhau. Thiệt tình, giống gì mà giống!

Trước lúc chính thức "quen nhau", vào giờ ăn trưa, tui vẫn thường ngồi tại chỗ, qua bữa một mình hộp cơm đơn sơ; vừa ăn vừa vặn máy cassette nghe nhỏ vài bản nhạc Việt. Hôm đó, nó rủ tui cùng ngồi bàn ăn trưa với nó. Tui cũng ừ, xách túi đồ ăn ra bàn ăn chung. Thức ăn trưa nó đem theo, không đơn giản như của tui mà kèm theo món chánh có hai, ba món phụ, ngộ hấp dẫn.

Thoạt tiên nó mời tui món gỏi chua bắp cải và cà-rốt. Nó nói ở xứ nó rau cải quý lắm. Món này dòn dòn, chua chua, ăn rất bắt cơm, lại gần gũi món đồ chua của mình. Tình thân từ từ đi xa hơn qua những món ăn mời nhau vào mỗi buổi cơm trưa. Vậy là tui lại phải bắt đầu đem nhiều món hơn, để mời nó trả lễ, thay vì chỉ một món mặn gì đó, để dưới đáy hộp, rồi dần cơm trắng ở trên, hâm ăn gọn gàng như nào giờ. Ngày nào nó cũng đem theo một hộp cải chua đó, nhiều đủ hai đĩa ăn, dòn rụm, ngon quá. Nó nói làm dễ ợt, chỉ cần cho chút muối, trộn lên với cải bắp và cà-rốt, đập kín, sau hai, ba ngày cải lên men chua là ăn được. Cải chua này ăn với đủ thứ món ăn khác. Mình cũng có món cải chua nhưng đâu có ăn mỗi ngày như nó.

Một lần, nó đem theo cho tui nguyên đĩa món lười bò chiên giòn, áo qua một lớp bột. Nó dạy tui cách làm món này, cũng công phu. Lười bò luộc chín, lột bỏ lớp da bên ngoài, rồi cắt vừa miếng, lăn qua một áo trứng, một áo bột, rồi chiên giòn lên. Ui chu choa, ngon đặc biệt. Lần khác, nó đem cho tui ăn món trứng gà chiên mỏng dính, rồi cuộn lại thành ống, khi cuộn rắc phô-mai lên, trứng còn nóng, phô-mai chảy ra, vừa thơm mùi trứng vừa béo béo vị phô-mai. Hay trứng cuộn thịt dăm-bông cũng ngon. Tui hỏi nó ai làm, vì mấy món này vừa làm vừa cuộn mà. Nó nói nó chiên trứng, ba nó cuộn. Gia đình nó sống chung trong một căn chung cư vùng Los Angeles. Có lần nó đem cánh gà chiên mời tui ăn. Tui lạng cọng với đôi dưa, thì nó cười ha hả, nói rằng:

- Ở xứ tôi con gì có cánh là khi ăn mình phải dùng tay nắm chặt, không thôi nó bay.

Lần đó tui cũng cười ha hả với nó, và thấy sao nó đẹp quá. Khi cười, mặt nó hồng hào lên, hàm răng rất trắng và đều, đôi mắt nó to tròn, long lanh, ảm áp, mắt hết vẻ lạnh lùng của lần đầu tiên gặp nó, mà tui từng ghét cay ghét đắng.

Một lần, vừa ngồi xuống ghế sofa ăn trưa, bỗng nhiên nó đỏ mặt, đỏ cánh mũi, rồi bật khóc ngon lành làm tui lúng túng, không biết làm sao mà dỗ, vì nó nói tiếng Mỹ hơi khó nghe. Phải chờ một lát cho dịu cơn xúc động, nó mới ấp úng kể cho tui nghe là hôm qua nó gây lộn với chồng nó một trận tưng bừng. Hỏi ra, tường gì, thì ra chồng nó khoét lỗ đeo bông tai. Nó tức tưởi nói đàn ông mà đeo bông tai như đàn bà, giống ba tui "du đặng". Thời trang lúc đó vừa mới ra mốt đàn ông con trai đeo bông tai đó. Tui cười, nói đâu có gì lớn chuyện mà you khóc dữ thần!

Từ đó nó kể thêm nhiều chuyện nhà. Nó nói nó là con một, mà là con gái, nên nó muốn giữ lại họ của ba nó bằng cách không đổi họ khi lấy chồng. Rồi tới khi tui nó có con, lại cũng là con gái, nên nó muốn con gái của nó theo họ mẹ. Tui thấy mắc cười, như vậy là nó ăn hiếp chồng nó quá cỡ, còn tức tưởi mấy chuyện nhỏ nhít này. Con gái của nó mới 11 tuổi thôi, như vậy nó trẻ hơn tui nhiều lắm. Tui coi nó như em tui.

Qua những lời kể chuyện của nó về đời sống ở Nga, lần hồi "bức màn sắt" được kéo ra, để tui nhìn thấy rõ ràng nếp sống của người dân Nga dưới chế độ Cộng sản. Trời đất ơi, té ra từ nhỏ tới lớn, tui đã được sống thoải mái, tự do, đầy đủ hơn nó quá nhiều, dù sống ở xứ đang có chiến tranh. Nó kể, năm nó mang bầu, nhà nó ở trong một căn phòng nhỏ xíu, tận trên lầu tám, mà chung cư này không có thang máy. Thử hình dung một bà bầu ngày nào cũng phải lên xuống tám tầng lầu để đi máy hợp tác xã (HTX) mua thức ăn, cực kể gì. Chồng nó phải đi làm nên mấy chuyện này nó phải làm hết. Phương tiện giao thông chỉ là đi bộ, và đi xe buýt hay xe điện, có chiếc xe đạp là giàu lắm.

Tui nghe nó kể, ngộ xuống hai bắp đùi thô kệch của nó, thấy thương. Khuôn mặt nó rất thanh tú dễ nhìn, so với đôi chân bự thù lu đó thiệt tình không xứng chút nào. Nó nói, không phải tới HTX là mua được đủ món đâu. Mỗi HTX chỉ bán ít món cần thiết mà thôi, như HTX này chỉ có bột, muốn mua thịt, cá, hay sữa thì phải tới những HTX khác. Nó kể có lần, lúc mang bầu, nó thèm ăn cá. Trời ơi, mua được một con cá phải đi cả ngày, lội bộ lẫn trèo xe buýt, rồi còn lên tám tầng thang lầu mới về tới nhà, cực không kể xiết. Cá thì tanh rình hết tươi mà vẫn ăn vì đang cơn thèm. Còn rau cải thì mỗi năm vào khoảng tháng Tám, là tháng ảm áp nhứt, chính

phủ sẽ cho dân chúng đi gặt hái, ở khoảnh vườn nào đó. Mỗi gia đình sẽ tự mình đào bới, thu thập từng củ khoai, từng củ cà-rốt, bắp cải..., rồi mang về nhà, tự lo liệu làm sao để số lượng thực đó có thể để dành ăn suốt năm. Tui khó hình dung nổi cơ cực đó khi cũng trong cùng thời gian, ở Sài Gòn chúng tui mua thịt cá, rau cải hằng ngày ở chợ, tươi ngon quanh năm. Dĩ nhiên là gặt hái như vậy thì không phải trả tiền, nhưng nó nói chẳng thà có tiền, rồi dùng tiền mà mua thì đỡ khổ hơn nhiều lắm.

Đời sống sao mà quá đời cơ cực! Mà nó kể, đời sống như vậy cũng không được yên ổn đâu. Lúc nào cũng nơm nớp lo sợ bị bọn công an bắt, sợ hàng xóm "ăng ten", rất dễ dàng bị bỏ tù cải tạo nếu ăn nói không cẩn thận... Chắc tại vậy mà người dân Nga không tỏ bày tình cảm trên nét mặt, thành thói quen lạnh lùng với người chung quanh, vì họ luôn thủ thế.

Có lần tui hỏi nó sao không để tóc dài dài, sao mấy người dân xứ nó, đàn bà con gái toàn cắt tóc tét? Nó nói tại ở nước nó, tất cả thanh niên, thiếu nữ đều phải học quân sự từ cấp trung học, phải cắt tóc như vậy, nên quen, để tóc dài lại thấy khó chịu. Nó còn nói với tui tất cả mấy người bạn gái của nó khi qua Mỹ sống đều gia nhập quân đội hết, vì lý do có việc làm liền, có tiền sống, và dễ dàng hơn vì đã được huấn luyện trước rồi. Tui hỏi sao nó không đi lính như bạn bè, nó nói nó ghét chiến tranh lắm, đã thoát khỏi còn chui đầu vô lính làm gì, từ từ cũng kiếm được việc làm mà. Tui thấy nó thiệt hiền lành, ghét chiến tranh thì giống tui rồi. Tánh nó mít ướt lắm, hờ cái là mặt mũi đỏ ửng lên, rồi nước mắt nước mũi cứ vậy tuôn ra, cứ như là thèm khóc. Lâu lâu bị bà sếp bên phòng chủ sự rầy rà là buổi trưa nó khóc với tui liền.

Ngày nào giờ ăn trưa nó cũng kể chuyện cho tui nghe, ngay cả những chuyện trong nhà như buồn phiền chồng, con, v...v... Tui thấy nó giỏi quá, nhứt là chuyện bếp núc, gì nó cũng làm được, nhiều món ăn rất ngon. Món trứng cá muối, món rau cải trộn, nó nói nó cũng biết làm bơ, phô-mai tại nhà, phải biến chế tất cả các loại rau cải để cả nhà có đồ ăn, phải làm bánh mì, mút cho cả nhà, bây giờ đi chợ gì cũng có sẵn, quá tiện. Còn quần áo thì sao? Giặt tay đó, trong phòng nào cũng có cái ống dẫn sưởi thông qua, máng quần áo trên ống đó cho khô. Nó còn kể xứ nó là xứ tin đồn, ngày nào cũng có tin đồn, cứ một lời đồn lên thành mười, tùy theo chính phủ tung tin ra. Chẳng hạn như không có đủ trứng gà cho dân chúng ăn, thì chính phủ tung tin trong trứng có chất độc, không có thịt thì tung tin thịt nhiễm trùng, ăn vô là chết, Mỹ đầu độc...

Nó kể, phong tục xứ nó khi con gái tới tuổi lấy chồng, mấy bà mẹ sẽ thăm viếng nhau để chấm điểm những món ăn ngon. Tài nội trợ của cô gái sẽ được lựa chọn cho con trai họ, đặc biệt là vài món súp ăn kèm bánh mì và kem chua. Sao giống người mình quá, con gái thì phải biết nấu ăn ngon mới là vợ hiền dâu thảo.

Hôm đó, vừa ngồi vô bàn ăn là nó lú lo không kịp thờ:

- Trời ơi, một rùng quần áo, không thể tưởng tượng được.
- Từ từ mà nói.

Tui chặn lại.

- Quần áo con nít đó, trời ơi, một rùng quần áo may sẵn...

Vừa nói nó vừa đưa hai cánh tay mở rộng.

- Tôi chưa từng nhìn thấy, quần áo con nít, đẹp lắm, may sẵn áo đầm, quần dài quần ngắn, đồ lót nón vớ đan len... Ở xứ tôi mỗi lần cần thì phải lội bộ ra HTX mua vải, hay mấy cuộn chỉ len, rồi cặm cụi cắt may, đan vá... để có được một cái áo, cái quần cho con nít.

Hỏi ra cô nàng được bạn mời sinh nhật em bé, mới có dịp đi mua và được nhìn thấy cả một rùng quần áo con nít may sẵn, mừng tới ngấn ngực phải khoe với cô bạn Việt Nam.

Nhìn nó hào hứng, vui quá với khám phá mới mẻ này của nó mà thương nó quá trời. Chuyện quần áo con nít hay người lớn may sẵn bên Việt Nam mình từ thuở xưa xưa, thời má tui, đã có rồi, mà con nhỏ người Nga này mới biết sau khi rời bỏ thiên đường Cộng sản.

Đời sống sau "bức màn sắt" giờ thì tui đã tỏ tường, tội nghiệp dân tộc đó gì đâu. Nào có ai ngờ đằng sau cái vẻ lạnh lùng, khó gần gũi đó, chứa cả một tâm hồn ngây thơ, một tình cảm mãnh liệt, đã từng bị đè nén và che giấu vì sống trong một chế độ đàn áp con người. Nó kể hồi vượt biên giới để trốn đi qua nước Mỹ, lúc ngồi trên xe lửa chạy vô thành phố Nữu Ước, vợ chồng con cái và ba má nó rất sợ, kéo màn cửa sổ kín mít vì sợ bị người Mỹ ném đá vào xe lửa như họ đã từng bị tuyên truyền về sự thù ghét của người Mỹ đối với người Nga, nhưng thật sự không hề xảy ra. Nó nói cuộc sống bây giờ của gia đình nó ở Mỹ là ở thiên đàng.

Sau ngày bức tường Bá Linh bị dân Đức đập xuống, dân nước Nga được "cộng hưởng", từ từ bớt khổ. Chồng nó bỏ làm ở xí nghiệp mà ra ngoài thị trường "buôn lậu". Nó nói chỉ có cách đó cả nhà mới có thức ăn để sống, vì đời sống trước đó quá khổ. Nó gọi là "black market", tui thiệt tình cũng không hỏi rõ, chỉ nhớ đại khái nó nói là mua gì đó, rồi bán lại kiếm lời như vải vóc, thuốc lá, v...v... Nó nói thời đó không ai là không làm "black market", để khỏi đói. Nghe giống Việt Nam thời bao cấp.

Rồi một hôm, cũng giờ ăn trưa, nó bỗng nhiên òa khóc, rồi ôm tui, nói nó phải từ giã tui, vì bạn nó vừa kiếm cho nó một việc làm trong nhà băng. Tui buồn quá, vì nó và tui chỉ mới làm việc chung thời gian quá ngắn ngủi. Tui chỉ vừa kịp dạy nó chút xíu tay nghề thôi. Coi nó như em gái, tui cũng mừng cho nó tìm được chỗ làm khác, có vẻ chắc chắn hơn chỗ làm này.

Từ ngày có cô bạn người Nga, tui cảm thấy cuộc sống của mình trong chế độ tự do từ lúc sống bên Việt Nam thời Cộng Hòa trước năm 1975 cho tới khoảng thời gian sống ở Mỹ, quá sung sướng, quá tự do, và quá đầy đủ.

Bạn tôi đó, không có gì nổi bật, chỉ là một phụ nữ bình thường sống cơ cực sau bức màn sắt, đã được mở cánh cửa tự do, cho tui tự nhìn thấy mình nên bỏ bớt những thành kiến về dân tộc, để cởi mở hơn, bớt xét đoán hơn; chuyện gì cũng có mặt phải, mặt trái, như đồng xu.

Đã lâu lắm rồi tui không có liên lạc với nó, nhưng nét đặc biệt có một không hai của nó làm tui nhớ hoài, nhỏ bạn cùng tên với tui, Anna. Những ngày cuối năm trời lạnh lạnh, tự nhiên tui thèm món súp béo béo mà nó từng đem đãi tui. Tui nghĩ giờ chắc nó đã hết ngạc nhiên với những phần thịnh của xứ Mỹ và đã hòa đồng cùng dân bản xứ nơi nội cỏ thiên đường.

Trương Ngọc Anh